

روند تصویب قانون در نظام جمهوری اسلامی ایران

انتشارات عرصه سوم

«در صحن»
پروژه‌ای از عرصه سوم

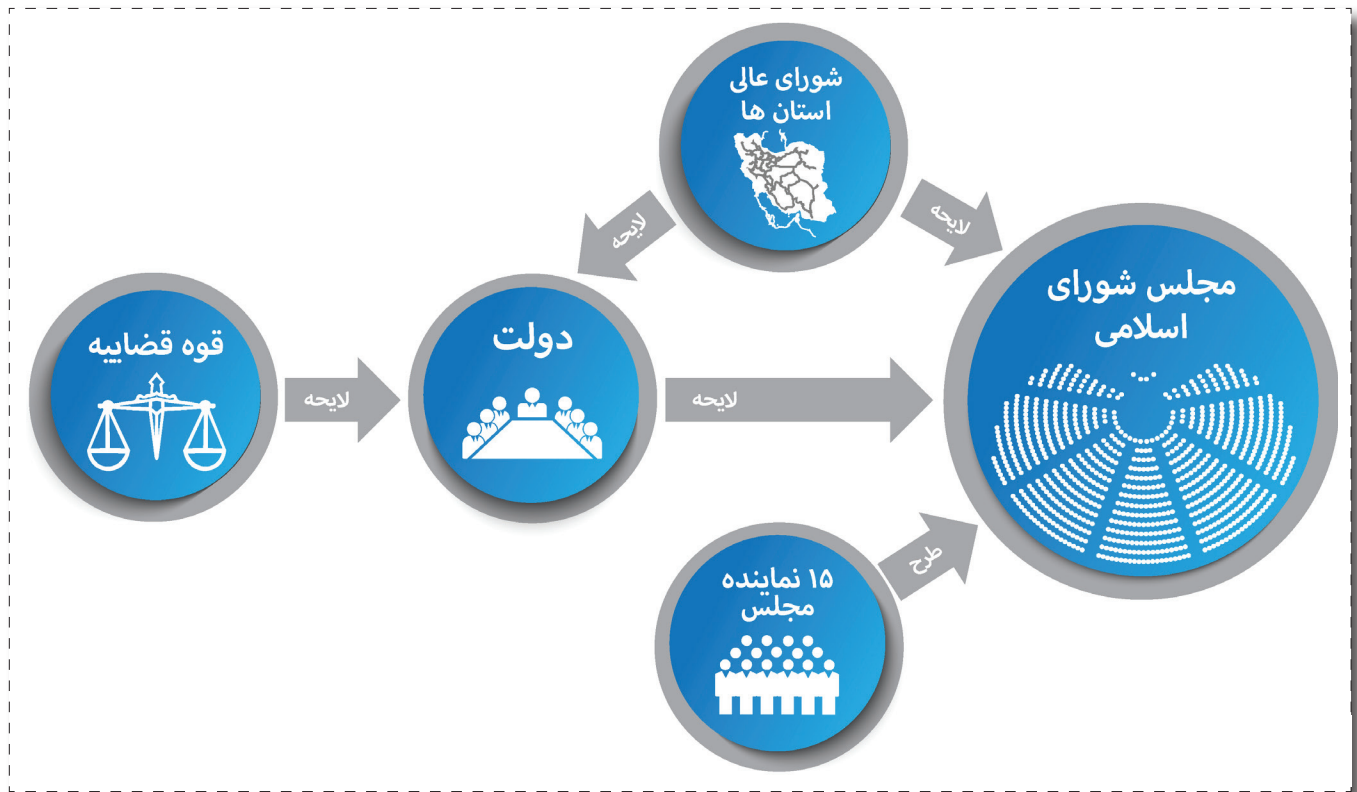

انتشارات عرصه سوم ۱۳۹۴

روند تصویب قانون در نظام جمهوری اسلامی ایران

قانونگذاری در جمهوری اسلامی ایران، طبق اصول ۵۸ و ۷۱ قانون اساسی در انحصار مجلس شورای اسلامی (قوه مقننه) است. قوه مقننه بعنوان تنها مرجع صاحب صلاحیت در قانونگذاری، از دو نهاد مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان تشکیل شده است. طبق اصل ۸۵ قانون اساسی مجلس نمی تواند حق قانونگذاری را به نهادی دیگر واگذار کند. پروسه قانونگذاری در ایران با ارائه لایحه توسط دولت یا شورای عالی استانها به مجلس شورای اسلامی یا با ارائه طرح به امضای ۱۵ نماینده، به مجلس شورای اسلامی آغاز می شود.

تقدیم "لایحه" یا "طرح" به هیات رئیسه

گام اول: تقدیم "لایحه" یا "طرح" به هیات رئیسه مجلس

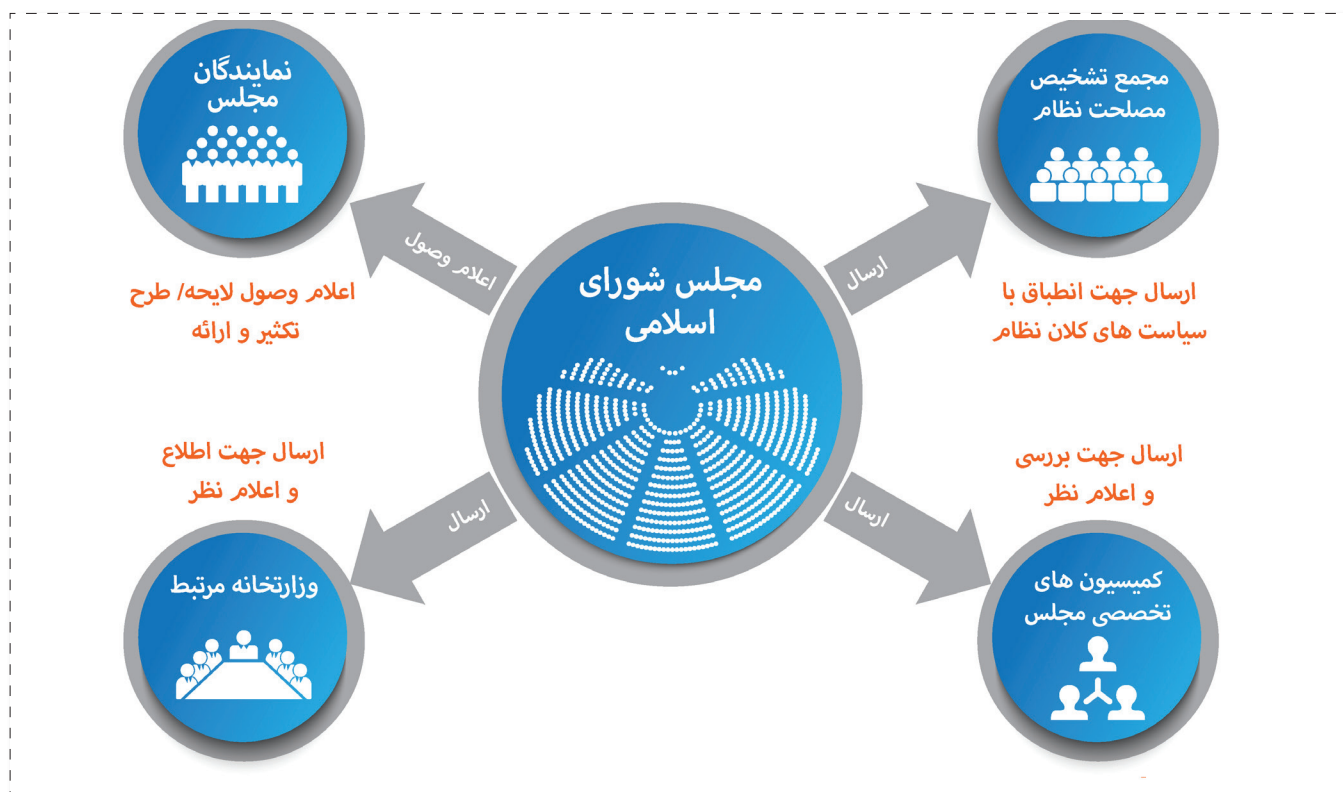
دولت با تقدیم لایحه (با امضای رئیس جمهور و وزیر مربوطه) به مجلس تقاضای تصویب قانون می کند. پس از اعلام وصول لایحه دولت، توسط رئیس مجلس، پروسه قانونگذاری شروع می شود. لوایح قبل از تقدیم به مجلس باید به تصویب هیات وزیران برسد. (اصل ۷۴ قانون اساسی)

<< شورای عالی استانها می تواند تقاضای قانون را با ارائه لایحه به دولت دنبال کند یا مستقیم لایحه تنظیمی را تقدیم مجلس کند. (اصل ۱۰۲ قانون اساسی- ماده ۱۴۰ قانون آیین نامه داخلی مجلس) شورای عالی استانها، مرکب از نمایندگان شوراهای استانهاست که به منظور ارائه برنامه های عمرانی و نظارت بر حسن اجرای آن تشکیل می شود. (اصل ۱۰۱ قانون اساسی)

<< شورای عالی استانها تنها نهادی است که می تواند مستقل از دولت به مجلس لایحه تقدیم کند. بقیه نهادها مثل قوه قضاییه باید لایحه تنظیمی را جهت تقدیم به مجلس به هیات دولت تقدیم کنند.

<< نمایندگان مجلس با امضای حداقل ۱۵ نفر از نمایندگان، می توانند با ارائه طرح به هیات رئیسه مجلس تقاضای تصویب قانون کنند. (ماده ۱۳۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس)

اعلام وصول و ارجاع به کمیسیون های تخصصی

گام دوم: اعلام وصول و ارجاع به کمیسیون های تخصصی مجلس

هیأت رئیسه مجلس مکلف است لایحه یا طرح دریافتی را اعلام وصول و پس از قرائت عنوان، آن را برای بررسی و اعلام نظر در اختیار کمیسیون های تخصصی مرتبط قرار دهد. براساس ماده ۱۴۴ قانون آیین نامه داخلی مجلس، رئیس جلسه مکلف است وصول کلیه طرحها و لوایح عادی که به مجلس تقدیم می شود را با رعایت اصل هفتاد و پنجم (۷۵) قانون اساسی در همان جلسه و یا حداکثر دو جلسه بعد مجلس، اعلام و همزمان به کمیسیون های مربوطه ارجاع نماید و به دستور وی فوراً تکثیر و در اختیار نمایندگان قرار گیرد.

از روز ۲۳ بهمن ماه سال ۱۳۸۷، طبق دستور مقام رهبری، رئیس مجلس مکلف شده است پس از اعلام وصول طرح یا لایحه ای، نسخه ای از آن را برای انطباق با سیاست های کلان نظام، مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام به این مجمع ارسال کند و چنانچه این مجمع کل طرح یا لایحه یا ماده ای از آن را مغایر این سیاست ها دانست نسبت به اصلاح آن اقدام کند. همچنین از این تاریخ شورای نگهبان نیز مکلف شده است که در بررسی مصوبات مجلس و انطباق آن با شرع و قانون اساسی، مصوبات مجلس را با سیاست های کلان مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز انطباق دهد. در دستور کتبی مقام رهبری خطاب به رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام آمده است: "رئیس مجلس شورای اسلامی موظف است پس از اعلام وصول طرحها و لوایح در مجلس، نسخه ای از آن را برای اطلاع مجمع ارسال نماید. همزمان با بررسی طرحها و لوایح به خصوص قانون برنامه، قانون بودجه و تغییرات بعدی آنها در مجلس شورای اسلامی، کمیسیون نظارت مجمع نیز محتوای آنها را از نظر انطباق و عدم مغایرت با سیاستهای کلی مصوب و بررسی می نماید، کمیسیون نظارت مواردی را که مغایر یا غیرمنطبق (حسب مورد) با سیاستهای کلی می بیند به شورای مجمع گزارش می نماید. در صورتی که مجمع هم مغایرت و عدم انطباق را پذیرفت، نمایندگان مجمع موارد مغایرت و عدم انطباق (حسب مورد) را در کمیسیون های ذیربط مجلس مطرح می کنند و نهایتاً اگر در مصوبه نهایی مجلس مغایرت و عدم انطباق باقی ماند، شورای نگهبان مطابق اختیارات و وظایف خویش براساس نظر مجمع تشخیص مصلحت اعمال نظر می نماید".

<< یک نسخه از طرح اعلام وصول شده برای اطلاع و اعلام نظر در اختیار دولت (وزارتخانه مرتبط) قرار میگیرد. نماینده دولت می تواند در جلسات کمیسیون شرکت و نظر دولت را اعلام کند.

<< لایحه و طرح تقدیمی باید دارای عنوان و موضوع مشخص باشد. در مقدمه، دولت یا نمایندگان طراح باید دلیل خود را برای ضرورت تصویب قانون پیشنهادی، به اختصار بیان کنند.

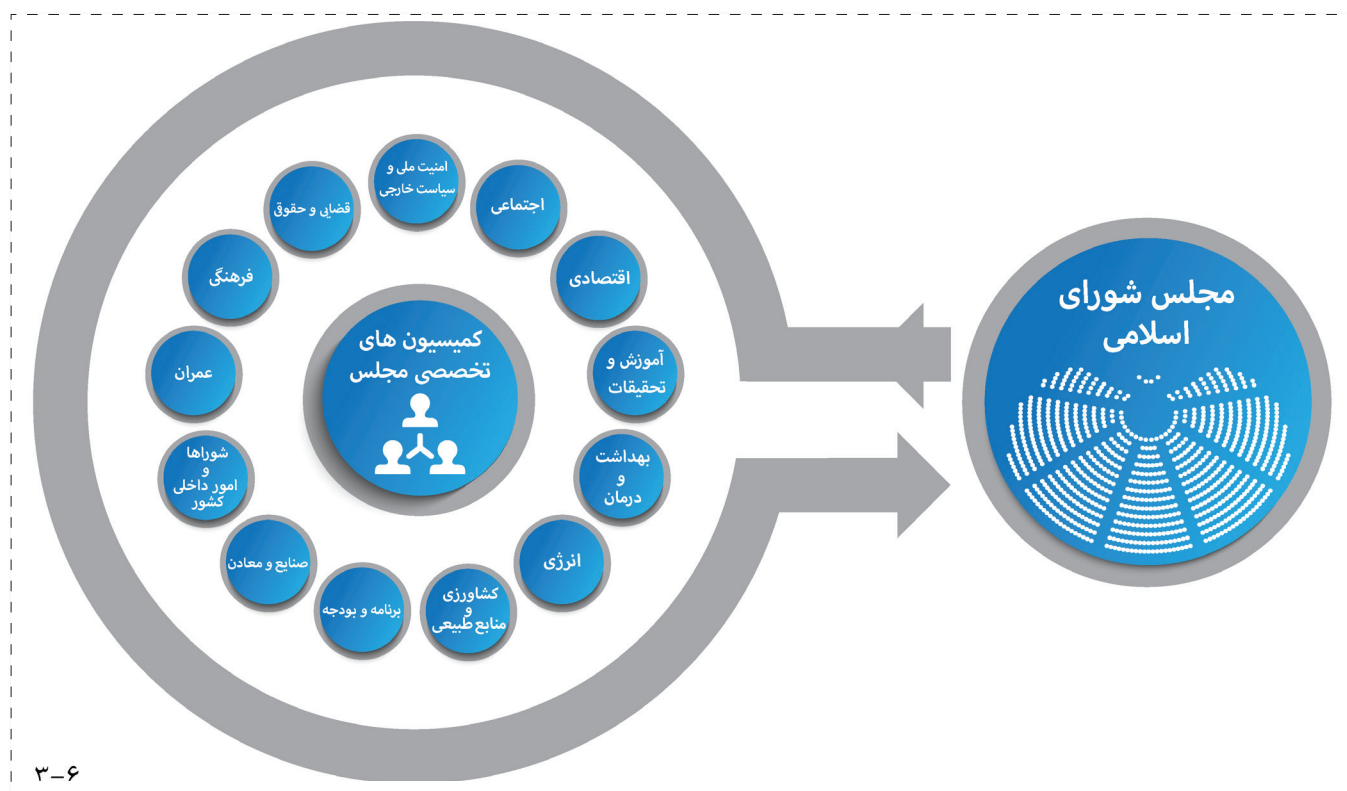
<< پس از اعلام وصول، لایحه و طرح قابل استرداد است. پس از اعلام وصول طرح قانونی، چنانچه جمعی از امضاءکنندگان تقاضای کتبی استرداد آن را بنمایند، به طوری که امضاءکنندگان باقی مانده، کمتر از پانزده نفر گردند، در صورتی که تقاضای استرداد قبل از تصویب کلیات باشد طرح مسترد و گزارش آن به مجلس داده خواهد شد و در صورتی که کلیات به تصویب رسیده باشد پس از توضیح يك نفر از تقاضاکنندگان و صحبت يك نفر مخالف، هريك به مدت ده دقیقه با تصویب مجلس، طرح قابل استرداد می باشد. (ماده ۱۳۳ قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی). استرداد لوایح قانونی با تصویب هیأت وزیران نیز به ترتیب ذیل امکانپذیر خواهد بود:

<< در صورتی که استرداد پیش از تصویب کلیات لایحه در مجلس باشد رئیس جمهور کتباً با ذکر دلیل آن را مسترد می نماید و گزارش آن در جلسه علنی اعلام می شود.

<< در صورتی که استرداد پس از تصویب کلیات لایحه و در هر مرحله تا پیش از تصویب نهائی باشد، وزیر مربوط یا يكي از معاونان رئیس جمهور به تناسب موضوع ضمن ارائه درخواست رئیس جمهور می تواند با ذکر دلیل در جلسه علنی مجلس و صحبت يك نفر مخالف هر يك به مدت ده دقیقه و تصویب مجلس آن را مسترد نماید.

گام سوم

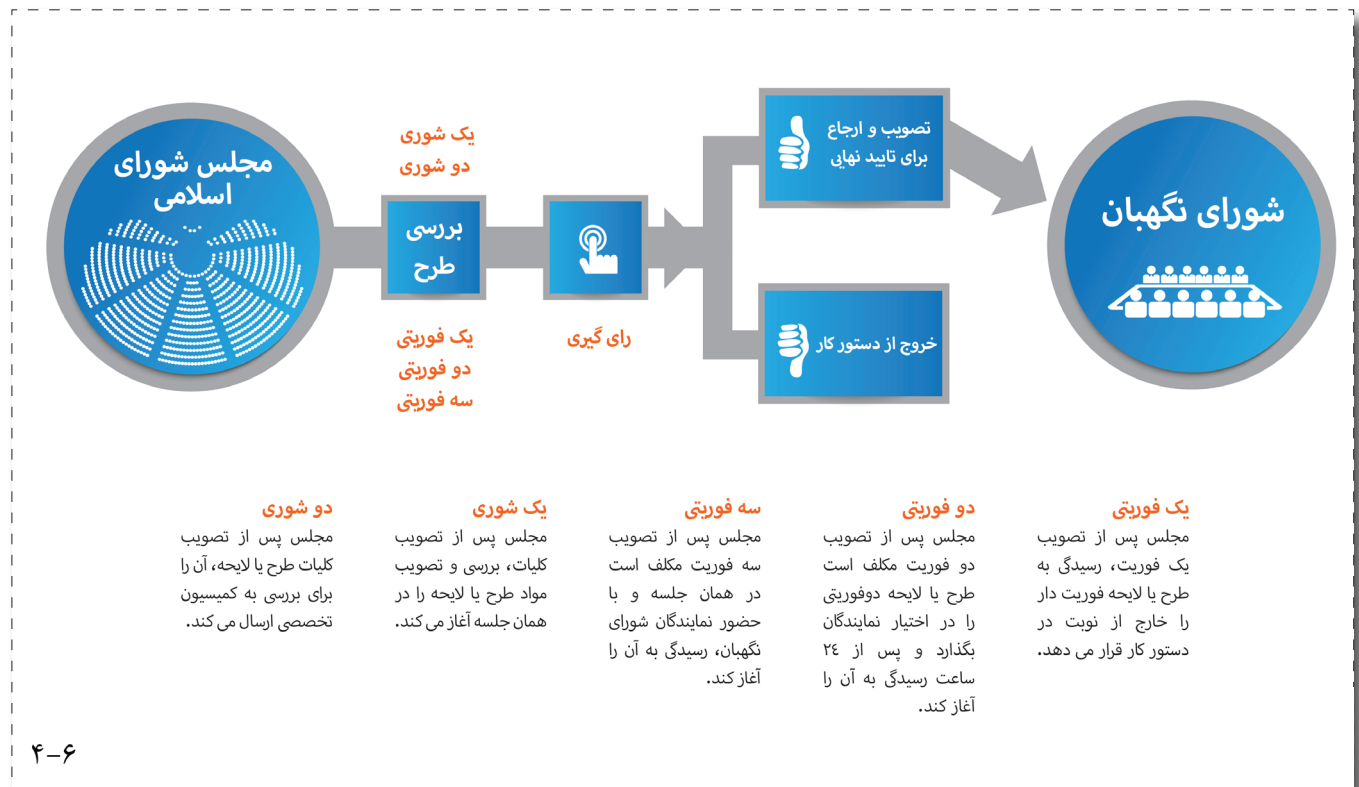
بررسی در کمیسیون و ارائه گزارش به هیات رئیسه

گام سوم: بررسی در کمیسیون و ارائه گزارش به هیات رئیسه مجلس

لوایح و طرح های ارجاعی به کمیسیون های تخصصی، پس از بررسی، در کمیسیون اصلی به رای گذاشته می شود. نتیجه رای گیری و جمع بندی نظرات کارشناسی اعضای کمیسیون، طی گزارشی مکتوب، توسط هیات رئیسه کمیسیون به هیات رئیسه مجلس تقدیم می شود. هیات رئیسه مکلف است با در نظر گرفتن فوریت لوایح و طرح های در دست اقدام، رسیدگی به آن را در دستور کار مجلس قرار دهد.

<< طرحها و لوایح اگر جنبه های متعدد داشته باشد علاوه بر ارجاع به کمیسیون اصلی، به کمیسیون های فرعی هم ارجاع می شود. کمیسیون اصلی مکلف است گزارش کمیسیون های فرعی را نیز جمع آوری و در رسیدگی لحاظ نماید. چنانچه نظر کمیسیون های فرعی در کلیات با نظر کمیسیون اصلی متفاوت باشد، قبل از رای گیری سخنگو یا یکی از اعضای آن کمیسیون ها می توانند نظر کمیسیون خود را توضیح دهد. (ماده ۱۴۵ آیین نامه داخلی مجلس)

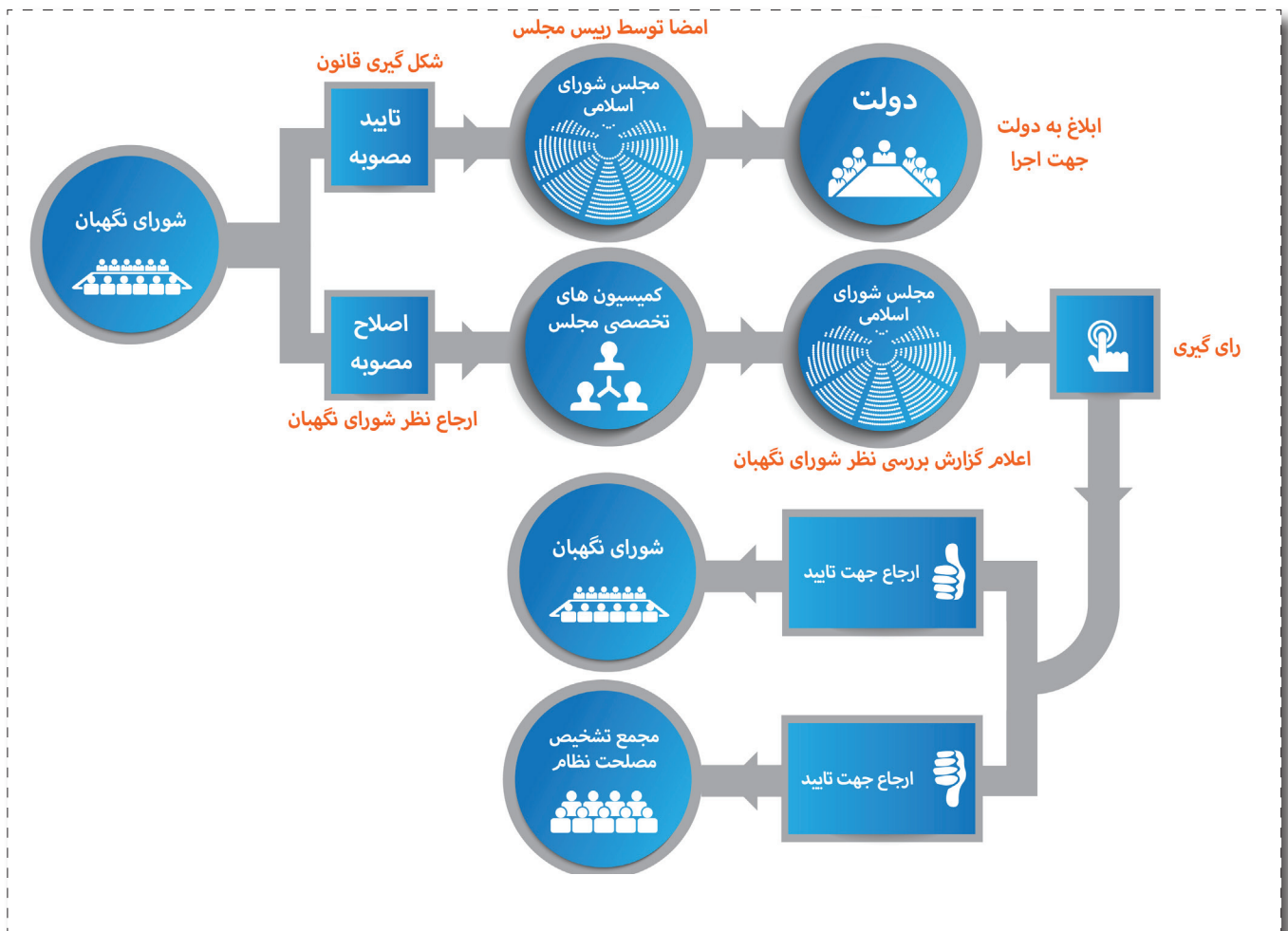

۴-۶

گام چهارم: بررسی و رای گیری در صحن مجلس

بررسی و تصویب کلیه طرحها و لوایح عادی يك شوري خواهد بود به جز مواردی که در این آیین نامه نحوه رسیدگی مشخص شده و یا به تشخیص هیأت رئیسه، بررسی آنها به صورت دوشوري ضرورت داشته باشد. (۱۴۳ قانون آیین نامه داخلی مجلس).

رسیدگی یک شوری یعنی اینکه کلیات و مفاد طرح یا لایحه در یک جلسه رسیدگی می شود، روال تصویب به این شرح است: ابتدا کلیات طرح یا لایحه به بحث و رای گذاشته می شود و چنانچه کلیات تصویب شد مجلس بلافاصله وارد مفاد آن می شود. اما در رسیدگی دوشوری، ابتدا کلیات بررسی و تصویب می شود و پس از تصویب کلیات، طرح یا لایحه مذکور به کمیسیون های تخصصی برای رسیدگی ارجاع می شود که این مهم به لوایح یا طرحهای فوریت دار اختصاص دارد. چراکه طرحها یا لوایح می تواند با قید سه، دو یا یک فوریت، بسته به میزان ضرورت و فوریت، به مجلس تقدیم شوند.

گام پنجم: اعلام نظر شورای نگهبان

پس از تصویب طرح یا لایحه در مجلس، هیات رئیسه مصوبه را به شورای نگهبان ارجاع می دهد. شورای نگهبان مکلف است ظرف ده روز نظر خود را به مجلس اعلام کند. (ماده ۱۹۹ قانون آیین نامه داخلی مجلس) اگر نظر شورای نگهبان بر تایید مصوبه مجلس بود، مصوبه شکل قانون گرفته و رئیس مجلس آن را امضاء و برای اجرا، به دولت ابلاغ می کند. اما اگر نظر شورای نگهبان بر اصلاح مصوبه بود، نظر شورا به کمیسیون تخصصی ارجاع داده می شود، کمیسیون تخصصی پس از بررسی نظر شورای نگهبان، اعلام نظر می کند. گزارش کمیسیون و نظر شورا در صحن مجلس بررسی و به رای گذاشته می شود. اگر مجلس نظر شورای نگهبان را تمکین کرد، مصوبه اصلاح شده، مجدد به شورای نگهبان ارجاع تا به تایید نهایی برسد اما اگر مجلس بر نظر خود باقی ماند، مصوبه مجلس برای تایید به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع می شود. (ماده ۲۰۲ قانون آیین نامه داخلی مجلس)

<< چنانچه شورای نگهبان ظرف ده روز اعلام نظر نکرد، مصوبه تایید شده قلمداد و توسط رئیس مجلس امضاء و به دولت ابلاغ می شود.

<< در هنگام رسیدگی به نظر شورای نگهبان در کمیسیون تخصصی یا صحن علنی مجلس، یکی از اعضای شورای نگهبان می تواند در جلسه حاضر و نظر شورا را شفاهی برای نمایندگان تشریح کند.

نقش و تاثیر رهبر ایران در پروسه قانونگذاری

نقش و تاثیر مقام رهبری در پروسه قانونگذاری

قانون اساسی و قوانین داخلی بصورت مستقیم هیچ نقشی برای مقام رهبری در پروسه قانونگذاری قائل نشده است. لذا مستند به قانون اساسی و قوانین داخلی می توان گفت مجلس شورای اسلامی دارای استقلال در حوزه تقنین قوانین است ولی بصورت نانوشته و غیرمستقیم مقام رهبری نقشی کلیدی در پروسه قانونگذاری دارد. اعضای شورای نگهبان بعنوان مقامی که می توانند مهر تایید یا رد بر مصوبات مجلس بزنند، مستقیم و غیرمستقیم، منصوب مقام رهبری هستند و نظرات و دیدگاههای فقهی و حکومتی ایشان را در تصمیمات خود ملاک عمل می دانند. شورای نگهبان مکلف است مصوبات مجلس را با شرع و قانون اساسی انطباق دهد و هرگونه مغایرتی مستندی است بر رد مصوبه مجلس. از نظر فقهای شورای نگهبان، نظر فقهی ولی فقیه ارجح و ملاک عمل است، بنابراین می توان گفت هیچ قانونی در ایران به تصویب نمی رسد که خلاف نظر مقام رهبری باشد.

تصویب قانون در خصوص نهادهای تحت امر رهبری از موارد دیگری است که مجلس بدون اجازه مقام رهبری نمی تواند در خصوص آنها قانونگذاری کند. برای مثال اگر مجلس بخواهد قانونی وضع کند که تغییری در ساختار سازمان صدا و سیما ایجاد کند باید با اجازه و هماهنگی بیت رهبری اقدام کند، در غیر اینصورت با سد شورای نگهبان روبرو می شود چراکه براساس رویه جاری در شورای نگهبان، هرگونه مصوبه ای در خصوص دستگاههای تحت امر رهبری، بدون اجازه ایشان، خلاف شرع تشخیص داده می شود.

علاوه بر شورای نگهبان که نظرات رهبری را در تصویب قوانین، لحاظ می کند در پاره ای موارد نیز مقام رهبری مستقیماً با صدور حکم حکومتی ورود و جلوی تصویب قانونی را سلب می کند یا مجلس را به تصویب قانونی فرامی خواند. صدور حکم حکومتی برای متوقف کردن نمایندگان مجلس ششم در اصلاح قانون مطبوعات، که به بروز جنجالی در مجلس منجر شد از مشهورترین موارد صدور حکم حکومتی توسط مقام رهبری بود.

الزام مجلس به انطباق مصوبات خود با سیاست های کلان، مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام، (در گام دوم پروسه قانونگذاری توضیح داده شد) که از سال ۱۳۸۷ توسط مقام رهبری ابلاغ شد، راه دیگری است که مقوم اعمال نظر مقام رهبری در پروسه قانونگذاری است. چراکه سیاست های کلان مورد تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام، در واقع سیاست های ابلاغی توسط مقام رهبری است که توسط مجمع تدوین و به تایید نهایی ایشان رسیده است. بنابراین مجلس نمی تواند قانونی وضع کند که در مغایرت با این سیاست ها باشد. ضمن اینکه اعضای مجمع، تمامی از منصوبان مقام رهبری هستند و در واقع به نمایندگی از ایشان وظیفه نظارت بر طرحها و لوایح مطروح در مجلس، از بعد انطباق با سیاست های کلان را برعهده دارند.

توسل به دیدگاههای رهبری در موافقت و مخالفت با طرحها و لوایح مطروح در مجلس، توسط نمایندگان موافق و مخالف، از جمله موارد دیگری است که نظر رهبری بصورت غیرمستقیم بر رای نمایندگان و پروسه قانونگذاری در ایران تاثیر می گذارد.

زمانبندی تصویب یک لایحه یا طرح

فارغ از مدت زمانی که برای طراحی و تدوین یک لایحه یا یک طرح در دولت و سازمانهای پژوهشی و کارشناسی، صرف می شود، یک لایحه یا یک طرح از زمان اعلام وصول در صحن مجلس، تا رای گیری و تصویب نهایی هریک بسته به فوریت آن، مدت زمانی متفاوتی را در پروسه تصویب سپری می کند. طبق ماده ۱۶۰ آیین نامه داخلی مجلس، اصل بر عادی بودن رسیدگی طرحها و لوایح است. بنابراین فوریت آنها باید مبنای ضرورت و یا حالت استثنائی و مستند به دلایل ذیل باشد:

۱- **یک فوریت:** نیاز فوری جامعه و اولویت طرح و یا لایحه مورد نظر نسبت به سایر موارد مطروحه

۲- **دو فوریت:** ضرورت جلوگیری از وقوع خسارت احتمالی و فوت فرصت

۳- **سه فوریت:** حالت کاملاً اضطراری و حیاتی و برای مقابله سریع با خسارت حتمی

عادی یا فوریتی بودن طرحها و لوایح تعیین کننده پروسه ی زمانی تصویب آنهاست. قانون مدت زمان رسیدگی به هریک را اینگونه تبیین کرده است:

۱- طرح یا لایحه سه فوریتی

سریع ترین پروسه تصویب قانون به طرحها و لوایح سه فوریتی اختصاص دارد. همانطور که در قانون آمده، طرح یا لایحه سه فوریتی تنها در شرایط اضطراری و برای مقابله سریع با خسارت حتمی قابل طرح در مجلس است. به ندرت طرح یا لایحه ای با قید سه فوریت به مجلس تقدیم می شود ولی اگر طرح یا لایحه ای با قید سه فوریت تقدیم مجلس شود، هیات رئیسه مکلف است در همان جلسه، پس از استماع استدلال دو موافق و دو مخالف ضرورت تصویب فوریت آن، سه فوریت را به رای گذاشته و چنانچه مجلس رای به سه فوریت داد در همان جلسه رسیدگی به آن طرح یا لایحه آغاز و در انتها رای گیری می شود. (ماده ۶۶ آیین نامه داخلی مجلس). در رسیدگی به طرحها یا لوایح سه فوریتی، اعضای شورای نگهبان باید در صحن مجلس حاضر و همانجا در خصوص آن طرح و لایحه اظهار نظر کنند.

۲- طرح یا لایحه دو فوریتی

پروسه زمانی رسیدگی به طرحها و لوایح دو فوریتی نیز بسیار کوتاه است، بطوریکه ظرف ۷۲ ساعت از تصویب دو فوریت یک طرح یا لایحه، مجلس باید نسبت به تصویب یا رد آن اقدام کند. ماده ۱۶۵ آیین نامه داخلی مجلس در این خصوص می گوید: "نحوه رسیدگی به طرحها و لوایح دو فوریتی به شرح زیر می باشد: ۱- حداکثر چهار ساعت پس از تصویب فوریت، طرح یا لایحه چاپ و توزیع و به کمیسیون ذی ربط ارجاع می شود. ۲- حداکثر بیست ساعت پس از تصویب فوریت، پیشنهاد نمایندگان به کمیسیون مربوط تسلیم می شود. ۳- حداکثر هفتاد و دو ساعت پس از تصویب فوریت گزارش کمیسیون، در دستور کار مجلس قرار می گیرد. تبصره- چنانچه کمیسیون در مهلت فوق گزارش خود را ارائه ننماید طرح یا لایحه در دستور کار مجلس قرار می گیرد. ۴- حداقل یک ساعت قبل از شروع مذاکرات، پیشنهادهای نمایندگان چاپ و توزیع می شود."

۳- طرح یا لایحه یک فوریتی

برخلاف طرحها و لوایح سه و دو فوریتی که قانون مدت زمان مشخصی برای پروسه تصویب در نظر گرفته، برای طرحها و لوایح یک فوریتی زمان مشخصی تعیین نشده تنها قید "خارج از نوبت" برای رسیدگی به آنها در نظر گرفته شده است. ماده ۱۶۳ قانون آیین نامه داخلی مجلس می گوید: "طرحها و لوایح یک فوریتی، پس از تصویب فوریت، به کمیسیون های اصلی و فرعی ارجاع می شود تا خارج از نوبت مورد بررسی و تصویب قرار گیرد."

گزارش کمیسیون درباره این طرحها و لوایح حداقل چهل و هشت ساعت قبل از موقع طرح در مجلس چاپ و بین نمایندگان توزیع می‌شود." و ماده ۱۶۴ همین قانون تاکید دارد که پس از وصول گزارش کمیسیون، طرحها و لوایح یک فوریتی باید خارج از نوبت در دستور کار مجلس قرار گیرد و در یک شور نسبت به آن رسیدگی و رای گیری شود.

۴- طرح یا لایحه عادی

قانون هیچ زمانبندی مشخصی برای رسیدگی به طرحها و لوایح عادی در نظر نگرفته است، لذا رسیدگی به طرحها و لوایح عادی گاهی به عمر یک دوره مجلس قد نمی دهد و در ادوار بعدی رسیدگی می‌شود چراکه معمولاً تعداد طرحها و لوایح تقدیمی به مجلس بسیار زیاد است و هر طرح یا لایحه ای که در مجلس اعلام وصول می‌شود به کمیسیون های تخصصی ارجاع می شود و در نوبت رسیدگی قرار می گیرد ولی معمولاً هیچ کمیسיוنی قادر به اتمام تمام طرحها و لوایح دریافتی در یک دوره ۴ ساله نیست و بسیاری از آنها برای ادوار بعد در کمیسیون باقی می‌ماند. به همین دلیل بیشتر لوایح و طرحها در هنگام تقدیم به مجلس با قید فوریت تقدیم می شود تا خارج از نوبت رسیدگی شود ولی در بسیاری از موارد نمایندگان فوریت آن طرح یا لایحه را تصویب نمی کنند.

سه فوریت

<< سه فوریت به هنگام اعلام وصول به رای گذاشته می شود

<< رسیدگی و رای گیری در خصوص طرحها یا لوایح سه فوریتی بلافاصله بعد از تصویب فوریت انجام می شود.

<< پروسه تصویب یک جلسه طول می کشد.

دو فوریت

<< دو فوریت به هنگام وصول طرح یا لایحه به رای گذاشته می شود

<< طرح یا لایحه دو فوریتی، پس از تصویب دو فوریت در اختیار کمیسیون مربوطه قرار می گیرد. کمیسیون مکلف است گزارش خود را ظرف 72 ساعت به هیات رئیسه تقدیم کند.

<< رسیدگی و رای گیری در صحن مجلس بلافاصله شروع می شود. لذا پروسه تصویب سه روز طول خواهد کشید

یک فوریت

<< دو فوریت به هنگام وصول طرح یا لایحه به رای گذاشته می شود

<< طرح یا لایحه دو فوریتی، پس از تصویب دو فوریت در اختیار کمیسیون مربوطه قرار می گیرد. کمیسیون مکلف است گزارش خود را ظرف 72 ساعت به هیات رئیسه تقدیم کند.

<< رسیدگی و رای گیری در صحن مجلس بلافاصله شروع می شود. لذا پروسه تصویب سه روز طول خواهد کشید.

عادی

<< رسیدگی به طرحها و لوایح عادی گاهی در طول عمر یک دوره مجلس نیز ممکن نمی شود. زمانبندی رسیدگی و تصویب طرحها و لوایح عادی نامشخص و به تعداد طرحها و لوایح مطرح در کمیسیون ها بستگی دارد.

جمع‌بندی

قانونگذاری در نظام جمهوری اسلامی، در انحصار مجلس شورای اسلامی است ولی مصوبات مجلس شورای اسلامی بدون تایید شورای نگهبان اعتبار قانونی ندارد، مگر اینکه مجمع تشخیص مصلحت نظام رای به تایید مصوبه ای داده باشد که پیشتر شورای نگهبان آن را در مغایرت با شرع یا قانون اساسی تشخیص داده است. دولت، شورای عالی استانها و نمایندگان مجلس (با امضای حداقل ۱۵ نماینده) تنها مراجعی هستند که می توانند مستقیماً خواستار تصویب قانونی جدید شوند یا اصلاحیه ای بر قانونی را خواستار شوند.

قوه قضاییه، نقشی در پروسه قانونگذاری ندارد و تنها مسؤل نظارت بر حسن اجرای قوانین است و مکلف است با متخلفان برخورد کند. این قوه تنها در تهیه و تدوین لوایح قضایی نقش دارد و باید لایحه تدوین شده را جهت ارائه به مجلس، در اختیار هیات وزیران قرار دهد. هیچ لایحه ای بدون تصویب در هیات وزیران امکان ارائه به مجلس ندارد. یعنی ابتدا وزرا و اعضای هیات وزیران باید به لایحه ای رای دهند سپس آن لایحه امکان طرح در مجلس را پیدا می کند.

با وجود آنکه قانون اساسی، قانونگذاری را در انحصار مجلس شورای اسلامی درآورده است ولی این مجلس مکلف است در تصویب قوانین، به سیاست های کلان و مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام توجه داشته باشد تا مصوبات اش در تضاد یا مغایرت با این سیاست ها نباشد. در واقع سیاست گذاری در مسایل کلان در حوزه مجمع تشخیص مصلحت نظام تعریف شده است و مجلس نمی تواند در این حوزه ورود کند.

درباره پروژه درصحن:

ماده ۲۱ اعلامیه جهانی حقوق بشر می‌گوید:

«هر شخصی حق دارد که در مدیریت دولت کشور خود، مستقیماً یا به واسطه انتخاب آزادانه نمایندگان، شرکت کند.»

«هر شخصی حق دسترسی برابر به خدمات عمومی، در کشور خویش دارد. اراده مردم می‌بایست اساس حاکمیت دولت باشد؛ چنین اراده‌ای می‌بایست در انتخاباتی حقیقی و ادواری اعمال گردد که مطابق حق رأی عمومی باشد که حقی جهانی و برابر برای همه است. رأی‌گیری از افراد می‌بایست به صورت مخفی یا به طریقه‌ای مشابه برگزار شود که آزادی رأی را تأمین کند.»

فرصت کوتاهی تا برگزاری دو انتخابات سرنوشت ساز مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان رهبری در ایران باقی مانده است. دو انتخاباتی که هر کدام به نوبه خود می‌توانند نقش به سزایی در تعیین سرنوشت ساکنان ایران در آینده داشته باشند.

انتخابات مجلس در سال ۹۴ از حساسیت ویژه‌ای برخوردار است چرا که به نظر می‌رسد بعد از نزدیک به دوازده سال جناح‌های رسمی موجود در کشور قصد دارند با تمام قوا و امکانات برای کسب کرسی‌های مجلس مقابل یکدیگر قرار گیرند. در این میان حضور یک دولت میانه‌رو، این امید را در جریان‌های منتقد حکومت ایران به وجود آورده که انتخابات ۹۴ می‌تواند در حد قابل قبولی «رقابتی» باشد.

از سوی دیگر، انتخابات مجلس خبرگان رهبری، که همزمان با انتخابات مجلس شورای اسلامی برگزار می‌شود، حساسیت‌های خاص خود را خواهد داشت. چراکه در ۸ سال آینده، در صورت وقوع هرگونه رخدادی (مرگ احتمالی یا تشدید بیماری رهبر ایران) این مجلس خبرگان است که سرنوشت بالاترین رکن تصمیم‌گیری در کشور را تعیین می‌کند.

در همین راستا عرصه سوم به عنوان یک نهاد مدنی حامی اعلامیه جهانی حقوق بشر و پایبند به منافع دموکراتیک مردم ایران، با معرفی و اجرای پروژه در صحن، می‌کوشد در حد توان خود، فضایی شفاف، جهت گردش آزادانه اطلاعات ایجاد کند و ناظر و راوی رویدادهای انتخاباتی سال ۹۴ باشد.

اهداف پروژه «درصحن»

«در صحن» پروژه‌ای است با هدف:

گسترش شفافیت سیاسی در پروسه‌های دموکراتیک در ایران

افزایش مشارکت سیاسی با فراهم آوردن اطلاعات کامل برای شهروندان جهت اتخاذ تصمیمات آگاهانه

از طریق:

<< ارائه اطلاعات دقیق، انتشار تحقیقات و پژوهش‌هایی که می‌تواند از سوی «سیاستمداران پاسخگو» مورد استفاده قرار گیرند.

<< افزایش آگاهی در مورد ارتباط بین منافع و ارزش‌های خود با مواضع گروه‌ها، سازمان‌ها، احزاب سیاسی و سیاستمداران

<< ارائه ابزاری برای نظارت شهروندان بر رفتار سیاسی-مدنی نمایندگان، کاندیدها، احزاب و جریان‌های سیاسی

روند تصویب قانون
در نظام جمهوری اسلامی ایران

www.darsahn.org

پاسخ گویے،
شفافیت،
انتخابات آزاد
و دموکراتیک